

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. VIII. De Sequanis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

HELVETIIS atque Rauracis ab occidente ætivo juncti fuere SEQVANI; Gallica itidem gens, longè latèque incolens. Horum quoque fines paullo diligentius indicandi videntur, quia olim Ariovistus, Germanorum rex, tertiam eorum partem XIV per annos obsedit; & nunc etiam Germani portiunculam Rheno proximam tenent. Termini fuerunt; ab meridie & oriente, primùm Rhodanus flumen, ab Araris confluyente, & opido Lugduno, ad cataractas, quæ sunt XVII circiter millia passuum infra Genevam. Cæsar belli Gallici comment. I: *Quum Sequanos à provinciâ nostrâ Rhodanus divideret.* id est, ab Allobrogibus, qui primi in adversâ ripâ, in Narbonensi provinciâ. dein Jura mons, à Genève ad initium Vosegi montis, quod dicitur nunc *Pierrepont*, in confinio Helvetiorum, Rauracorumque. Cæsar eodem commentario: *Aterâ ex parte Helvetii continentur monte Jurâ altissimo, qui est inter Sequanos & Helvetios.* Inde ab oriente æquinoctiali fuit ipse Vosagus, ad fontem usque Elli fluminis. hinc idem terminus, ad Rhenum usque, quem Rauracis ab septemtrionibus descripsi. dein ipse Rhenus, ad *Burchem* usque opidum in adversâ ripâ positum. Rhenum eos tetigisse, jam supra demonstratum. *Burchemium* usque pertinuisse, ex eo colligitur, quod Triboccorum fines huc usque versus meridiem extensæ fuere; ut postea patebit: Strabo autem, lib. IV, Triboccos tradit partem Mediomatricorum finium obsedisse. *Μετὰ δὲ τῶς Ἑλληνικῆς*, inquit, *Σηκεανῶν ἔστι Μεδιοματρικῶν καλοῦσιν τὸν Ἰούον.* *Ἐν οἷς ἰδρυταὶ Γερμανικὸν ἔθνος περιαιωρῆν ἐκ τῆς οἰκείας, Τριβόκχοι.* id est: *Post Helvetios, Sequani & Mediomatrici accolunt Rhenum: in quibus Tribocchi siti sunt, Germanica gens, à patriâ huc transgressi.* Ab septemtrionibus igitur terminum statuo lineam parallelam ex oriente in occidentem, quæ incidit in principium gradus latitudinis XLV III, à *Burchemio* & Rheno ad fontem *Murtæ* annis, qui infra opidum *Lotharingiæ Nansy* influit in *Mosellam*. hac lineâ à Mediomatricis eos separo. hinc aliam lineam, ab fonte *Murtæ* ad fontem *Araris*; quâ à *Leucis* submovebantur. *Leucos*, quorum opida *Tullum* & *Nasium* *Ptolemæo*, hodiè *Toul* & *Nansy*, finitimos fuisse Sequanis, ostendit Cæsar dicto comment. I; ubi, adversus Ariovistum in Sequanorum finibus exercitum dudum usque *Gray*, à *Lingonibus*; & inde eodem amne, ad opidum usque *Mascon*, ab *Heduis* distinguebantur: tandem ad *Rhodani* usque confluentem à *Segusianis*; quorum opida fuere, *Lugdunum*, in dextrâ *Rhodani* *Araris*que ripâ, nunc *Lion*; *Rodumna*, nunc *Roane*; & *Forum Segusianorum*, nunc *Fours*. Strabo libro prædicto: *τὸ πρὸς οὐτὸν Ἑλληνικῶν ἔστι Σηκεανῶν ἔθνος ἔστι δὲ Ἰούον οἰκῶσι πρὸς δύον.* hoc est: *Supra Helvetios ac Sequanos Hedui Lingonesque incolunt versus occasum.* Continentur nunc hæc Sequanorum finibus *Elfatia superior*, & *Burgundiæ* comitatus; item ager *Breslensis*. Hæc igitur est terra, de quâ *Divitiacus Heduus* hujusmodi habet sermonem apud Cæsarem, comment. I: *Gallia totius factiones esse duas: harum alterius principatum tenere Heduos, alterius Arvernos. Hi quum tantoperè de potentatu inter se multos annos contenderent, factum esse, uti ab Arvernibus Sequanisque Germani mercede accerferentur. horum primò circiter millia XV Rhenum transisse. Posteaquàm agros, & cultum, & copias Gallorum, homines feri ac barbari adamassent, transiuctos plures. nunc esse in Galliâ ad C & XX millium numerum. cum his Heduos, eorumque clientes semel atque iterum armis contendisse: magnam calamitatem pulsos accepisse: omnem nobilitatem, omnem senatum, omnem equitatum amisisse. quibus præliis calamitatibusque fractos, qui & suâ virtute, & populi Romani hospitio atque amicitia, plurimum antè in Galliâ potuissent, coactos esse Sequanis obsideis dare nobilissimos civitatis; & jurejurando civitatem obstringere, sese neque obsideis repetituros, neque auxilium à populo Romano imploratorios, neque recusatorios, quò minùs perpetuò sub illorum ditione atque imperio essent. Et mox: Sed pejus victoribus Sequanis, quàm Heduis victis, accidisse: propterea quòd Ariovistus, rex Germanorum, in eorum finibus confederasset, tertiamque partem agri Sequani, qui esset optimus totius Galliæ, occupavisset; & nunc de alterâ parte tertiâ Sequanos decedere juberet; propterea, quòd, paucis mensibus antè, Harudum millia hominum XXIV ad eum venissent; quibus locus ac sedes pararentur. Et postea: Sequanis verò, qui intra finis suos Ariovistum recepissent, quorum opida omnia in potestate ejus essent, omnes cruciatus essent perferendâ. Tertiam istam agri Sequani partem, in quâ Ariovistus sedem fixerat, proximam fuisse Rheno, haud dubium est: prima quidpe hæc erat amnem transgresso; & in quâ tutius, ceu in confinio Germaniæ, quàm in mediis Gallorum finibus, acturus erat. hinc etiam*

tridui

tridui viam à suis finibus, cum omnibus copiis, ad occupandum Vefontionem processisse eum, refert Cæsar, eodem loco. in has quoque partes ipse Cæsar, occupato præfidioque munito Vefontione, ad illum contendit. hic denique est ager totius Gallie Celticæ optimus: quem nunc etiam incolæ Germani, ob fertilitatem & rerum omnium copiam, nuncupatum arbitrantur *Elsas*, quasi *Edelsas*, id est, *sedem nobilem atque præclaram*. Altera tertia pars haud dubiè huic proxima fuit, in meridiem versa. nam hinc Harudes, quos in eâ parte collocaturus erat Ariovistus, Sequanosque eâ decedere iusserat, commodè sine Heduarum, Arare trajecto, populari poterant.

Ceterò locum, in quo Cæsar prælium cum Ariovisto commisit, heic indicasse, haud alienum abs re fuerit. Cæsar in dicto commentar. 1: *Ita prælium restitutum est; atque omnes hostes terga verterunt: neque priùs fugere desisterunt, quàm ad flumen Rhenum, millia passuum ex eo loco circiter quinquaginta, pervenerunt. ibi perpauci, aut viribus confissi transnatate contenderunt, aut lintribus inventis, salutem sibi petierunt. in his fuit Ariovistus: qui naviculam, deligatam ad ripam, nactus, eâ profugit. reliquos omnes, equites consecuti nostri interfecerunt.* Multa heic exemplaria, pro quinquaginta, habent quinque tantum. & nimis longinqua equidem illa videbatur fuga & insequutio, per 1 millia passuum. Sed Plutarchi exemplaria in Cæsare habent *εξήκοντα σταδία*, id est, *stadia trecenta*: quæ in *τετρακοντία*, id est, *quadringenta*, emendanda esse, supra, in præmio libri primi, docui; ex quibus rectè fiunt millia passuum 1. Jam verò de hoc Germanorum prælio sic refert Plutarchus, eodem loco: *Ἐπὶ δὲ μάλλον αὐτὸς ἤμβλωσε πρὸς τὴν μάχην τῶν ἑσπέρων γυναικῶν, αἱ τῶν αὐτῶν δίναις περισσέλευσαν, & ῥομαίων ἐλιγμοῖς καὶ ψόφοις τεκμαιρόμενοι, περιήσαντο, ὡς ἴωσαν μάχην τῆσδε πρὸς τὴν Ἰπιδάμψαν νῆαν πελώλω.* id est: *Magisque adhuc vaticinia percellabant eos fatidicarum mulierum, quæ annuum vorticibus inspectis, rivorumque gyris ac strepitibus notatis, futura præcinebant. He signa conferre, antequàm nova illuxisset luna, vetabant.* Vicus est hodiè, in Burgundiæ comitatu, vulgari vocabulo *Dampierre*, v millibus passuum infra opidum *Montbelliard* situs; ad confluentem Dubis & Allii amnis, in Rauracorum confinio ex monte Vofego profluentis, qui locus egregiè omnibus partibus in prælium illud Ariovistinum convenit. huc quidpe directum iter agebatur Ariovisto, Vefontionem contendenti: huc rectè Cæsar ab aliâ parte, Vefontione nimirum, vi dierum itinere pervenit; v II millibus passuum, pro more suo, in singulos dies contributis: heic non modò *ἑξαμῦ*, sed *ἑπταμῦ*, quod ait Plutarchus fuerunt *δῖνα*. hinc denique rectè 1. circiter numerantur millia passuum, ad Rhenum amnem, in confinio Rauracorum.

Opida Sequanorum refert Cæsar duo; *Vefontionem*, omnium maximum, & *Amagetobrigam*, sive, ut alia habent exemplaria; *Magetobrigam*. *Vefontio* sine controversiâ nunc est *Besançon*. de *Magetobrige* situ, nullum est apud Cæsarem, qui solus ejus loci meminit, indicium. proinde frustra sunt, semperque erunt, qui eum investigare laborant. Vbicumque fuerit, interiùs certè fuit, quàm uti ad Germaniam nostram vel olim pertinuerit, vel nunc pertineat. Ergo propiùs Rhenum accedamus: ubi *Elsatii* nunc, Germanica gens, incolunt. Heic quæ Triboci, partem Sequani agri obsidentes, incoluerunt, postea dicentur. quæ supra hos Sequani ad posteriora usque sæcula tenuerunt, nunc exponam. In his *CAMBES* Antonini tabulæque, sive opidum sive vicus, qui vulgò nunc dicitur *Kämbes*, & contra *Kämb*, jam antè indicatus est. Ceterùm idem Antoninus & tabula iter referunt hujusmodi:

Antoninus;	Tabula;
<i>Cambete</i>	<i>Cambete</i>
<i>Stabulis</i> VI.	<i>Argentovaria</i> XII.
<i>Argentovaria</i> XII.	<i>Helellum</i> XII.
<i>Saletione</i> VII.	<i>Argentorate</i> XII.

Vtrumque mutilum est, nam apud Antoninum inter *Argentovariam* & *Saletionem*, quod nunc est *Seltz*, *Helellum* tabulæ, sive, ut ipse Antoninus in duobus aliis itineribus habet, *Helvetum*, & *Argentoratum*, interponi debebant: suntque millia passuum ab *Argentovariâ* ad *Saletionem* LV; ut mox patebit. in tabulâ autem deest locus ille Antonini *Stabulis*, cum numero millium. ARGENTOVARIAM hodiè interpretantur alii opidum *Colmar*, alii vicum *Horburg*, duobus millibus passuum ab illo distitum. Qui vicum esse volunt, ii solum vocabuli indicium sequuntur. quod quid similitudinis habeat cum *Argentovariæ* nomine, equidem haud facile perspicio. Placet igitur magis eorum sententia, qui *Colmariam* interpretantur, opidum nobile ac celebre: cujus tam alta est antiquitas, uti origo ignoretur. Antoninus à *Cambete* ad *Argentovariam* habet xv IIII millia passuum.

passuum. id intervallum propè convenit inter *Kämb*s & *Colmar*: sunt enim heic millia xx. Argentovaria apud Ptolemæum Græcis literis legitur *Ἀργυροναρία* quod vocabulum interpretes Latine legunt *Argentovaria*. ego verò suspicor legendum, ut apud Antoninum, & in tabulâ, *Argentovaria*. sic enim apud eundem auctorem sunt *Βατανωδωρον*, *Ναυαλία*, *Νουαίσιον*, *Αυάνικον*, *Αυενίων*; quæ Latinis auctoribus *Batavodurum*, *Navalia*, vel, ut habet Tacitus, *Nabalia*, *Novesium*, *Aventicum*, *Avenio*. Aurel. Victor, in Valentiniano imperatore, Am. Marcellinus lib. xxxi, & Aethicus in cosmographiâ, adpellant *Argentariam*; & libellus provinciarum, civitatumque Galliæ, *Argentariense castrum*. Apud Antoninum *Argentovaria* ponitur in primâ Germaniâ; quemadmodum & *Mons Brisiacus*, hodiè *Brisach*, in ulteriore Rheni ripâ, ex adverso Argentariæ: quâ ratione hæc Tribocorum adscribitur agris: nam ab his incipiebat Germania Cisrhenana. At contra Antoninum testatur dictus libellus provinciarum, qui Argentariense castrum in Sequanorum provinciâ recenser. & cum hoc plufquam consentiens Ptolemæus Rauricis *Ἀργυροναρία* adsignat. Apud Antoninum, provinciarum inscriptiones, quia marginibus iterum adponuntur, facillè ab incuriosis librariis suo loco moveri potuerunt.

Ceterum, locum illum Antonini, *Stabulis*, ego legendum suspicor, *SALTI*VS. fuit quidpe in magno illo saltu, qui inter Basiliam & Colmariam vulgari vocabulo dicitur *die Hart*. Marcellinus dicto libro; de pugna Gratiani cum Germanis Rhenum transgressis: *Primum apud Argentariam, signo per cornicines dato, concurrere est captum. sagittarum verutorumque missilium pulsibus crebriores hinc indeque sternebantur. Sed in ipso præliorum ardore in-* 20 *finitâ hostium multitudine milites visâ, vitantesque aperta discrimina, per calles, consitas arboribus, & angustas, ut quisque potuit, dispersi, paulo postea steterè fidentiùs. & mox de Germanis: Ita sunt cæsi, ut ex prædicto numero non plus quam quinque millia, ut estimabatur, evaderent. Fallitur igitur vehementer Pirchimerus, qui eos falli ait qui Argentariam putant esse Colmariam; vultque illam fuisse in ripâ Rheni; nullâ ratione, nullo argumento adducto. credo tamen, rationem hanc eum secum habuisse, quòd castra Romana putavit cuncta debuisse esse in ipsâ amnis ripâ; non prope. quæ quàm falsa sit opinio, supra in Helvetiorum Vindonissâ, Vitoduro, & Finibus, item in Sequanorum Cambete, satis paruit. sed pergit Marcellinus, pugna Gratiani apud Argentariam finitâ; *Hac læti successus fiducia Gratianus erectus, jamque ad partes tendens Eoas, lævorsus flexo itinere latenter Rheno transito, spe* 30 *incitator bonâ, universam (si id tentanti fors affuisset) delere statuit malefidam & turbam avidam gentem.* Nempe directum iter ad Pannonias & Thracias, quò tunc tendebat Gratianus, erat ab Argentariâ per Cambetem, & Augustam Rauracorum, Vindonissam, & Arborem felicem, (quem locum paulo post nominat Marcellinus, in itinere Gratiani) & Rætias, & Noricum; ut describitur ab Antonino, & auctore tabulæ. ab hoc igitur Gratianus, apud Argentariam consistens, deflexit lævorsum ad proximam Rheni ripam, circa montem Brisiacum. nam hac regione iterum atque iterum eosdem fudit Germanos, in proximis Germaniæ montibus, inter opidum *Friburg*, & Danubii Nicrique fonteis: ut narrat in sequentibus Marcellinus. Hinc etiam de eodem bello Aufonii sunt versus, in carmine de Mosellâ: 40*

*Hostibus exactis Nicrum super & Lupodunum,
Et fontem Latiis ignotum annalibus Istri.*

Et in epigrammate gratulatorio ad Valentinianum & Gratianum Augustos:

*Danubius penitus caput occultatus in oris
Totus sub vestra jam ditioe suo.*

Est Ptolemæi opidum Nemetum *Ῥουφία*, *Rufiana*, inter Noviomagum Nemetum, & Boretomagum Vangionum; quorum hoc nunc est *Worms*, illud *Speir*. de isto opido Rufianâ quid faciendum sit, vix reperio. Malè inter se ordinatos esse à Ptolemæo Vangiones, Nemetes & Triboccos, malèque his populis aliena opida attributa, infra suo loco ostendam. Itaque neque in Rufianæ situ inter Spiram & Vormatiam, tutò ei credi posse puto. neque enim, si umquam eo situ fuisset, latere, in tantâ hujus ripæ celebritate, alios potuisset auctores: quorum tamen omnium altissimum de eâ silentium. Lubentissimum igitur eorum accedo sententiæ, qui id interpretantur hodiè opidum *Rufach*, ix circiter millia passuum supra Colmariam situm. Suspicio tamen, rectius hoc potuisse dici *Ῥουφία*, *RUFIA* CUM. quidpe supra in Helvetiis docui, unius ejusdemque esse terminationis opida, *Avaricum*, *Aventicum*, *Iuliacum*, *Blariacum*, *Tornacum*, *Nemetacum*, *Bagacum*, *Camaracum*. proinde etiam rectè dixeris idem vocabulum *RUFIA* CUM, ut vulgò usurpatur Latine loquentibus.